

*Kommunförvaltningen
Handläggare Gabriella Glimstedt
telefon 0304-33 42 35
e-post: gabriella.glimstedt@orust.se*

Remissvar – En effektivare överprövning av offentliga upphandlingar

Orust kommun har genom remiss den 29 december 2020 beretts tillfälle att avge yttrande över utkast till lagrådsremiss En effektivare överprövning av offentliga upphandlingar.

Sammanfattning

Utkastet till lagrådsremissen föreslår ändringar och tillägg till lagen om offentlig upphandling. Kommunen bedömer att de föreslagna ändringarna kan göra viss skillnad i frågan om överprövningsproblematiken, men hade önskat fler åtgärder.

Kommunen ser en risk med att dagens hantering av överprövning av offentlig upphandling resulterar i ett försvårat arbete med den nationella upphandlingsstrategin samt i stort påverkar anbudsgivning negativt.

För att hantera de svårigheter som överprövningar i upphandlingar leder till för en mindre kommun föreslår kommunen att utkastet kompletteras med förslag på ökat stöd för företag i överprövningsprocessen, en bortre gräns för handläggning av överprövningar införs samt att höja direktupphandlingsgränsen till samma värde som tröskelvärdet för kommuner.

Överväganden

Utkastet är omfattande och har utarbetats under en längre tid. Kommunen har tyvärr inte möjlighet att sätta sig in i alla delar fullt ut men vill ändå göra följande medskick och reflektioner.

Kommunen har övervägt vilka de största utmaningarna med överprövningar i offentliga upphandlingar är, och om de föreslagna lagändringarna bedöms bidra till förbättring.

Kommunen ser två områden där åtgärderna i förslaget inte fullt ut bedöms göra skillnad. Effektivisering av överprövningsprocessen med bibehållen rättssäker överprövning, samtidigt som vi arbetar med den nationella upphandlingsstrategin.

Orust kommun

POSTADRESS

473 80 Henån

BESÖKSADRESS

Centrumhuset

Åvägen 2-6

TELEFON

0304-33 40 00

E-POSTkommun@orust.se**HEMSIDA**www.orust.se**BANKGIRO**

645-8368

ORG. NR

212000-1314

LOUs principer – effektivisering av överprövningsprocessen

Regler om överprövning av offentliga upphandlingar ska vila på de inom upphandlingsrätten grundläggande principerna om icke-diskriminering, likabehandling, proportionalitet, öppenhet och ömsesidigt erkännande.

Å ena sidan har vi företagets rätt att verifiera handläggningens korrekthet. Å andra sidan resulterar överprövningar i förseningar av den kommunala verksamheten, problem för tilldelad leverantör att stå fast vid sitt anbud på obestämd tid och i förlängningen färre anbud och ökade kommunala kostnader.

Av de 12 överprövningar av offentlig upphandling som har hanterats i kommunen under de senaste fem åren, har 11 st avslagits och enbart i ett fall skulle upphandlingen göras om. Överprövningarna visar att det är enkelt för företag att göra en ansökan utan att ha några kunskaper i vad som kan överprövas. En enkel e-post med kritik i den aktuella upphandlingen räcker. Kommunen har emellanåt själv fått tolka på vilka grunder som upphandlingen överprövas. Kommunens ambition är att alltid förklara på vilket sätt handläggningen har följt LOU-principerna. Att detta behöver ske i domstol verkar dock onödigt.

Kommunens strategi är att så långt som möjligt föra dialog med anbudsgivare. Men när kommunen är part i målet hade en opartisk instans behövts. Ett förslag är att företag erbjuder ökat stöd och information av en neutral instans i samband med att ansökan om överprövning skickas in. Med detta menar inte kommunen att företag på något sätt ska hindras från att ansöka om överprövning. Tvärt om, de ska bli stöttade i att veta sina rättigheter och möjligheter. Dock kan flera av kommunens överprövningar i efterhand ses som onödiga.

Om företaget fått lite hjälp av en oberoende part med information om hur överprövningsprocessen går till, uppskattad handläggningstid och vilken grundläggande information som behövs för att handlägga ärendet, skulle antalet överprövningar sannolikt minskat.

Att handläggningstiden föreslås ske skyndsamt är bra men för otydligt. Kommunen har förståelse för att olika mål är olika komplexa och olika tidskrävande. För att tydliggöra för alla offentliga myndigheter samt för framtida anbudsgivare vilken tidshorisont som gäller i respektive upphandling, föreslås att kravet på skyndsamhet kompletteras med en borte tidsgräns på mellan 3 - 5 månader.

Nationella upphandlingsstrategin - ökat utrymme för direktupphandlingar

Förutom en rättssäker handläggning ska offentlig upphandling, i enlighet med den nationella upphandlingsstrategin, användas som ett verktyg för en god affär, effektiva inköp, en mångfald av leverantörer, främja innovationer och bidra till ett miljömässigt och hållbart samhälle.

Vi ställer oss frågan om det är rimligt att alla upphandlingar över dagens direktupphandlingsgräns (ca 615 tkr) ska kunna överprövas? En mindre formstyrd upphandling, med LOU-principerna som grund, kan leda till både ökad effektivitet, ökat fokus på den goda affären samt minskat antal överprövningar.

Statistiken från Svenskt Näringsliv visar att det i snitt inkom 4,5 anbud under 2018 i alla Sveriges upphandlingar och att 18% av upphandlingarna bara hade en anbudsgivare. Vi som liten kommun ser samma bild och har i snitt 3 anbud per upphandling.

Anbudsgivarna är ofta kända, små eller medelstora företag. Kommunen är i många fall beroende av företagets välvilja att lämna anbud. Om leverantören inte deltar har kommunen få alternativ inom vissa avtalsområden. Skillnaden mellan en stor kommun med många anbudsgivare och en liten kommun med få anbudsgivare behöver få ta plats i diskussionen. Vi kan som kommun inte tvinga företag att delta i anbudsgivningen. Ändå är vi helt beroende av att de gör det. Ett dilemma som riskerar att leda till otillåtna direktupphandlingar när man som kommun ändå måste göra inköp av visst företag även utan anbud. Tyvärr leder detta till bristande förtroende för upphandlingsprocessen både inom organisationen och från företagen.

En höjning av direktupphandlingsgränsen skulle avlasta en liten kommun och ge ökade möjligheter att fokusera på bra affärer och bättre dialog, med i många fall samma leverantörer. Kommunen bedömer att ökat utrymme för direktupphandlingar skulle bidra till effektivare handläggning, bättre möjligheter till den goda affären och ökad dialog samt färre överprövningar.

Kommunens förslag är att direktupphandlingsgränsen för kommuner ska höjas till tröskelvärdet för kommuner. Antalet upphandlingar hade då minska och därmed antalet ärenden som kan leda till överprövning. Handläggningen hade i större grad kunna fokuserat på den goda affären. Konkurrensen kan fortfarande tillvaratas genom att bjuda in minst tre företag alternativt annonsera direktupphandlingen och följa de grundläggande LOU-principerna.

Slutsats

Kommunen kan i befintligt utkast inte se att ändringarna kommer att påverka kommunens andel överprövningar.

För att hantera de svårigheter som överprövningar i upphandlingar leder till för en mindre kommun föreslår kommunen att ge ökat stöd företag i överprövningsprocessen, införa en borte gräns för handläggning av överprövningsärenden samt att höja direktupphandlingsgränsen till motsvarande värde för tröskelvärdet för kommuner.

Orust kommun
Gabriella Glimstedt, upphandlingschef